

Wykaz skrótów	5
Bibliografia	15
Wstęp	51

Rozdział I

Nowożytność, nowoczesność i ponowoczesność we wzajemnych odniesieniach.....	55
1.1. Nowożytność a nowoczesność.....	56
1.1.1. Preliminaria.....	56
1.1.2. Pojęcie nowożytności.....	58
1.1.3. Zróżnicowane znaczenie „nowoczesności”	61
1.1.3.1. Nowoczesność jako chrześcijańskie <i>saeculum</i>	62
1.1.3.2. Nowoczesność jako nowożytność.....	62
1.1.3.3. Nowoczesność jako ideologia: projekt nowoczesności	63
1.1.4. Od nowożytności do nowożytnej nowoczesności.....	64
1.1.4.1. Rozwój przemysłu i postęp cywilizacji	64
1.1.4.2. Wielka Rewolucja Francuska 1789 roku	68
1.2. Wokół pojęcia nowoczesności.....	70
1.2.1. Cezura czasowa.....	70
1.2.2. Wolność i dorosłość dzięki prymatowi rozumu.....	72
1.2.3. Czas i postęp	75
1.2.4. Funkcjonalne zróżnicowanie struktur społecznych	76

1.2.5.	Rozwój cywilizacji a prymat rozumu	78
1.2.6.	Ukryte motywy Oświecenia i nowoczesności	80
1.2.7.	Próba systematyzacji pojęcia nowoczesności	82
1.2.7.1.	Auguste Comte i Max Weber: ujęcie socjologiczne	82
1.2.7.2.	Franz-Xaver Kaufmann: emfatyczne pojęcie nowoczesności ...	83
1.2.7.3.	Peter Koslowski: trojaki sens nowoczesności	85
1.2.7.4.	Urs Altermatt: nowoczesność – ambiwalencje kluczowego pojęcia	87
1.3.	Kryzys Oświecenia i nowoczesności?	88
1.3.1.	Złożoność doświadczeń kulturowych	88
1.3.2.	Kryzys czy porażka Oświecenia?	94
1.4.	Nowoczesność i ponowoczesność – powiązania i napięcia.....	104
1.5.	Ponowoczesność: próba opisu i systematyzacji fenomenu.....	108
1.5.1.	Próba wstępnej definicji przez opis elementów składowych i ich wzajemnych odniesień	108
1.5.2.	Wokół paradygmatu ponowoczesności.....	114
1.5.3.	Dialektyka ponowoczesności.....	126

Rozdział II

Dziedzictwo Oświecenia	139
------------------------------	-----

2.1.	Rozum i racjonalność.....	140
↳ 2.1.1.	Od monizmu do pluralizmu	140
2.1.2.	Wolfganga Welscha koncepcja rozumu transwersalnego.....	146
2.1.3.	Krytyka irracjonalizmu z pozycji teologicznych	154
2.2.	Wolność	162
2.3.	Czas jako dzieje	167
2.4.	Sekularyzacja	174
2.5.	Indywidualizm i indywidualizacja.....	181
2.6.	Instytucja.....	191
2.7.	Relatywizm	196
2.8.	Tolerancja	202

2.9.	Socjologia	204
2.10.	Nowoczesność w sztuce.....	209
2.10.1.	O sztuce w ogólności	210
2.10.2.	Sztuki plastyczne: malarstwo i rzeźba	211
2.10.3.	Literatura.....	218
2.10.4.	Film.....	221
2.10.5.	Architektura	224

Rozdział III

Elementy topiki teologicznej w perspektywie nowoczesności

	i ponowoczesności.....	229
3.1.	Spółczesność pluralistyczna	231
3.1.1.	Socjologiczny wymiar społeczeństwa pluralistycznego.....	232
3.1.2.	Religijny wymiar społeczeństwa pluralistycznego	240
3.2.	Europa	249
3.2.1.	Europa jako zjawisko kulturowej interakcji	250
3.2.2.	Miejsce chrześcijaństwa w Europie jutra.....	253
3.3.	Globalizacja	264
3.4.	Ateizm.....	278
3.4.1.	Ateizm jako antyreligia?	279
3.4.2.	Wątki ateistyczne we współczesnej literaturze pięknej	284
3.4.3.	Ateizm uwzględniający nauki szczegółowe: Richard Dawkins	289
3.4.4.	Ateizm filozoficzny: Sam Harris i Christopher Hitchens	292
3.4.5.	Ateizm dekonstruktywny: Slavoj Žižek.....	298
3.5.	Religia	302
3.5.1.	Postawienie problemu religii w nowoczesności	302
3.5.2.	Socjologiczne ujęcia religii w jej odniesieniu do nowoczesności	305
3.5.3.	Religijność ponowoczesna.....	307
3 5 4	Komunikatywna koncepcja religii: Edmund Arens.....	310

Filozofia ponowoczesna i teologia w dialogu.....	313
4.1. Filozoficzna panorama ponowoczesności.....	314
4.1.1. Jean-François Lyotard.....	314
4.1.2. Jacques Derrida.....	319
4.1.3. Wolfgang Iser.....	320
4.1.4. Richard Rorty.....	322
4.2. Istotne idee filozofii ponowoczesnej	324
4.3. Próba systematyzacji filozofii ponowoczesnej	332
4.3.1. Dominacja rozumu subiektywnego.....	334
4.3.2. Postulat zniesienia metafizyki.....	337
4.3.3. Wizja człowieka i społeczeństwa.....	339
4.4. Problem języka i hermeneutyki	341
4.5. Kulturowy fenomen ponowoczesności w ocenie teologicznej ..	350
4.5.1. Krytyka ponowoczesności z pozycji przednowoczesności i zarzut kapitalizmu: Dorothee Sölle i Kuno Füssel	351
4.5.2. O wyważoną etykę dyskursu w teologii: Hans-Joachim Höhn.....	355
4.5.3. Teologia a zewnętrzne systemy wiedzy: Rainer M. Bucher	361
4.5.4. Teologia negatywna a filozoficzny język ponowoczesności: Erik Borgman.....	366
4.5.5. Teologia wobec postulatu dekonstrukcji: Joachim Valentin ...	369
4.5.6. O nową teologię antropologiczną: Erwin Möde	374
4.6. Konieczność nowej relacji między filozofią a teologią	380
4.6.1. Ujęcia cząstkowe: Alexius J. Bucher, Hilary Putnam	380
4.6.2. Ujęcie całościowe: teologia jako ponowoczesna hermeneutyka (David Tracy).....	383
4.7. Możliwość i obszary dialogu między filozofią ponowoczesną a teologią.....	392
4.7.1. Perspektywy problematyki.....	394
4.7.2. Teologia negatywna.....	405
4.7.3. Metafizyka	413

4.7.4.	Teologia polityczna a ponowoczesność.....	417
4.8.	Konkretyzacje dialogu teologii i filozofii: Karl Rahner i John Hick jako interpretatorzy filozoficznych założeń Immanuela Kanta	424
4.8.1.	Przesłanki kultury nowoczesności i ponowoczesności dla teologii	424
4.8.2.	Karl Rahner: transcendentálna metoda teologii.....	427
4.8.2.1.	Określenie metody	427
4.8.2.2.	Antropologiczny punkt wyjścia	431
4.8.2.3.	Doświadczenie transcendentálne	432
4.8.3.	John Hick: jak w oparciu o kryteriologię Immanuela Kanta uzasadnić wielość religii?	435
4.8.3.1.	Podstawowe założenia tak zwanej pluralistycznej teologii religii.....	435
4.8.3.2.	Kantyzm Johna Hicka	437
4.8.4.	Wnioski	439

Rozdział V

	O nowy kształt teologii	441
5.1.	Potrzeba odnowy języka teologii.....	442
5.1.1.	Paradoks w teologii.....	442
5.1.2.	Mit a teologia	446
5.1.2.1.	Nowa mitologia.....	446
5.1.2.2.	René Girard: przewyciężenie dialektyki ofiary i przemocy w chrześcijaństwie – praktyczne zastosowanie teorii mitu.....	450
5.1.3.	Metaforyka a teologia	455
5.1.4.	Teologia narracyjna	463
5.1.4.1.	Pojęcie i odmiany teologii narracyjnej	463
5.1.4.2.	Dogmat a symbol	466
5.1.4.3.	Kościół jako wspólnota rozmowy i opowiadania	469
5.1.4.4.	Od teologicznego traktatu do tkanki symbolu	470

5.1.4.5.	Konkretyzacje teologii narratywnej.....	472
5.1.4.6.	Refleksje końcowe	475
5.2.	Prekursorzy ponowoczesnej postaci teologii: Hans Urs von Balthasar i Karl Rahner.....	481
5.2.1.	Eschatologiczny wymiar ludzkiej egzystencji: Hans Urs von Balthasar	481
5.2.1.1.	Teologiczny punkt wyjścia: sformułowanie problemu.....	481
5.2.1.2.	Hans Urs von Balthasar: realizacja postulatu zamiany miejsc pomiędzy antropologią a teologią.....	484
5.2.1.3.	Człowiek i świat z Boga: teologiczny punkt wyjścia	487
5.2.1.4.	Człowiek i świat powracają do Boga jako Pełni.....	487
5.2.2.	Tajemnica Boga-Człowieka Jezusa Chrystusa a ludzka egzystencja: Karl Rahner	490
5.2.2.1.	Jezus Chrystus – nadzieja zbawienia człowieka i świata.....	491
5.2.2.2.	Jezus Chrystus – spełnienie człowieka i człowieczeństwa	495
5.3.	Teologia w przestrzeni publicznej	502
5.3.1.	Spółeczna wrażliwość teologii chrześcijańskiej	502
5.3.2.	Teologia a opinia publiczna	510
5.4.	Lokalne teologie w globalnym Kościele.....	520
5.5.	Perspektywy teologii jako mowy o Bogu w ponowoczesności	524
	Zusammenfassung.....	533